

ԻԸ

Կարոլոս Դ գերման կայսեր քղթին առքիւ

Երուսթեան մէջ Լեւոնի ստացած մխիթարական թղթերէն մէկ հասար միայն ծանօթ է մեզ, այն ալ եթէ վաւերսիրն համարուի : Այս նամակին թարգմանութիւնը տեսանք արդէն , եր. 61. Իսկ բնագիրը կը գտնեմ գրքիս վերջը, Document V. Նամակին իսկական բնագիրը չկայ, քանի որ Լեւոնին զրկուած է , բայց օրինակը պահուած է

Գերմանիայի Կարոլոս Դ կայսեր թղթակցութիւնները պարունակող հաւաքածուին մէջ , որմէ Եւրոպայի զանազան մատենադարաններուն մէջ կը գտնուին օրինակներ : Իմ հրատարակածս է Լայպցիգի Քաղաքային Մատենադարանի ձեռագրերէն Rep. II, fol. 71, f° 11-ի համեմատ : Ամենայն օրինակը կը գտնուի Գէօրգիյի Milichsche Bibliothek-ին մէջ , թիւ 190 : Նամակիս իբր վերնագիր հետեւեալը գրուած է . Imperator scribit Regi Armanie compaciendo sibi super affectionibus suis — այն է՝ « Կայսրը Հայոց թագաւորին գրեց , յայտնելով իր համակրութիւնը՝ անոր կրած վիշտերուն համար : » Տարակոյս չկայ թէ հոս յիշուած Armanie անունը պէտք է կարգաւ Armanie, չնայելով որ Լայպցիգի Համալսարանի Մատենադարանին մէջ պահուած ուրիշ օրինակ մը — ms. 1273a — գրած է՝ Armame, ու եւ i տառերը միացած կարծելով եւ m կարգաւով . իսկ Լեւոնին ուղղուած ըլլալն անկէ կը հետեւցնեմ , որ Կարոլոս Դ թագաւորած է 1346-էն մինչեւ 1378 , այսինքն ճիշտ այն տարիներուն մէջ երբ Լեւոն Ե գերութեամբ կը տառապէր . ուստի՝ չէր կրնար Լեւոնէ զատ մէկուն գրած ըլլալ :

Ոմանք կը կարծեն թէ այս նամակը դպրոցականի մը գրչին արդիւնքն է , իբրեւ նիւթ շարագրութեան , եւ ո՛չ թէ իսկական նամակ մը : Ասոր ապացոյց կը բռնեն գրութեան ոճն ու քերականական եւ ուղղագրական բազմաթիւ սխալները : Այս կարծիքին վրայ հաստատապէս կը պնդէ եւ նոյն իսկ կարտօնէ զիս իր անունով յայտարարել զայն գիտնական բարեկամս պ. Ch. Kohler.

